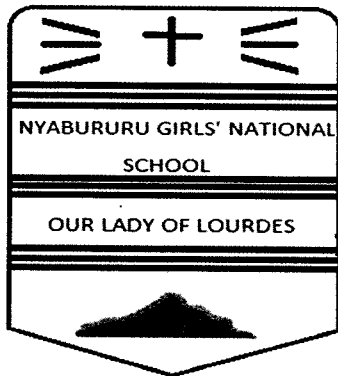

Name Adm No..... Class..... No.... Sign...

**KIDATO CHA KWANZA
MTIHANI WA MWISHO WA
MWAKA 2016
MUDA: MASAA MAWILI**

<i>Tarehe</i>	
<i>Msimamizi</i>	
<i>Kurejeshwa</i>	
<i>Kudurusu</i>	

Maagizo

- Yajibu maswali yote.
- Majibu yote yaandikwe kwa nafasi zilizoachwa.

SEHEMU	ALAMA	
INSHA	20	
UFAHAMU	15	
SARUFI	40	
ISIMU JAMII	10	
FASIHI SIMULIZI	15	
JUMLA	100	

SEHEMU B: UFAHAMU (ALAMA 20)

Soma taarifa ifuatayo kisha ujibu maswali yanayofuatia

Ajira ya Watoto

Kingi alizaliwa Vuruni, kijiji kilichosifika kwa ukarimu wa wanakijiji wake. Ingawa walikuwa karimu, Wavuruni wengi walikosa elimu. Fauka ya hayo, walining'inia katika umaskini uliokithiri. Hivyo, wengi waliselea katika kazi za kijungu jiko. Watoto wa umri wa kwenda shule walikosa elimu na kuzurura mittani. Udhaifu huu ulimpa faida Mwakis, tajiri mmoja aliyemiliki shamba kubwa. Aliwaajiri watoto hao.

Mwakisu alikuwa mkwasi aliyetononoka si haba. Kama si senti, alikuwa nazo. Kilichotia doa jina lake ni kiburi. Mbali na kiburi hicho, yeye hakujaliwa moyo wa huruma na utu. Hakubarikiwa kuwa mwema. Maadili hutuongoza kila mara kuwa 'wema hauozi.'

Kwa Mwakis, wema ulioza na kuvunda. Utu uling'oka katika bawaba za moyo wake na ukawa msamiati aliouchukia. Aliwatumikisha watoto wa wenzake huku wake wakisoma shule. Tabia yake hiyo ndiyo iliyowafanya Wavuruni kumtoa katika orodha yao ya watu wema.

Mwakisu alistaajabisha! Hakutaka kununua mashine zozote za kufanya kazi shambani ingawa alikuwa na uwezo. Alistahabu kuajiri watoto wadogo na kuwadhulumu. Mkwasi huyu alifurahia kuona vitoto vikimenyana na kazi shambani kwake tangu mawio hadi machweo na hatimaye kuwapa ujira mdogo.

Siku moja Kingi alimtaka radhi, "Bosi naomba uniongezee chochote, kwani tuna shida nyumbani." Mwasiku alimkodolea macho huku mdomo ukimcheza. Hapo alimchomolea mwajiriwa wake tusi kubwa kutoka kwenye hazina yake isiyopungua. Tusi ambalo lilimtaabisha Kingi kulisahau. Lilikaririwa akilimi mwake kwa sonono. Tangu siku hiyo Kingi akaona kuwa kuajiriwa na Mwakis ni kufadhiliwa, na uso wa kufadhiliwa u chini.

Kiburi cha Mwakis kilidhihirika kila mara. Kila alipomwona mtoto akilia kwa uchovu au maumivu, ungemisikia akimfokea, "Chapa kazi! Unalilia nani hapa? Kama hudumu kazi rudi kwa mamako ukanyonye."

Kazi nyingi zilikuwa ngumu na hazikuwastahili watoto wenye umri mdogo. Si kipupwe, si kaskazi, si vuli, si kiangazi, si kusi; kazi ziliongezeka na kuwaumiza watoto. Kingi, kwa mfano, alitakikana akame ng'ombe nyasi na kuwasafisha. Hatimaye angehitajika kuzoa samadi.

Msimu wa kipupwe uliwadia. Baridi ikawatafuna watoto hao waliokosa mavazi bora. Kingi aliugua. Watoto wengi wakapatwa na maradhi. Wawili wakaaga dunia. Wazazi walipoona masiha ya watoto wao yamo hatarini, wakaandamana hadi kwa Mwakis. Tajiri huyo aliwajia kwa meno ya juu, "Msinitie kibuhuti. Mimi niliwaajiri watoto, sio watoto na wazazxi wao."

Name Adm No..... Class..... No.... Sign...

Wazazi wakanabahi kuwa, 'Pa shoka hapaingiii kisu'. Waliandamana hadi kwa chifu. Chifu alipoyaona yamempita kimo, akafululiza hadi kituo cha polisi.

Mwakisu akakamatwa, akashtakiwa na kuhukumiwa. Alipatikana na makosa ya kuwaajiri watoto wenye umri mdogo na kusababisha vifo vya wawili wao.

Serikali ikatoa amri kwa wazazi kupeleka watoto wao shuleni. Ikatoa pia misaada ya kuendeleza elimu; elimu ya bure kwa shule za misingi. Kingi akasoma hadi kuhitimu chuo kikuu. Akawa daktari.

Alfajiri moja mahabusu waliletwa hospitali kuu ya mkoa kwa matibabu. Kingi akampa huduma mzee aliyejawa mvi na kukoboka meno. Alipomtazama kwa makini akamkumbuka.

Mwakisu akabatisha, "Sura yako... ni kama Kingi..." Kingi akamjibu, "Mimi ndiye Kingi." Wakakodoleana macho, huku machozi yakimtiririka Mwakisu."

Maswali

1. Toa kichwa kingine kwa habari hii. (al.2)
.....
2. Taja matatizo mawili yaliyowakabili wanakijiji cha Vuruni. (al.2)
 - (i)
 - (ii)
3. Ni mambo gani yaliyowafanya wanakijiji kumtoa Mwasiku katika orodha yao? (al.3)
.....
.....
4. Taja kazi alizofanya Kingi. (al.2)
.....
.....
5. Mwasiku alishtakiwa kwa makosa gani? (al.3)
.....
.....
.....
6. Toa maana ya msamiati huu. (al.3)
 - (i) Mkwasi
 - (ii) Kipupwe
 - (iii) Kukoboka

Name Adm No..... Class..... No.... Sign...

SEHEMU C : SARUFI (ALAMA 40)

1. Andika maneno yenye miundo ya silabi ifuatayo. (al.2)

(a) II (irabu)

(b) KKKI

2. Taja sauti mbili zinazotamkwa kwa ufizi/masine. (al.2)

(i)

(ii)

3. Bainisha aina za maneno katika setnensi ifuatayo. (al.4)

Salaala! Itakuaje aezeke nyumba yote siku moja.

.....
.....
.....
.....

4. Onyesha viambishi awali na tamati katika sentensi hizi.

(a) Alimkaribisha (al.2)

.....

(b) Anamkimbilia (al.2)

.....

5. Tambulisha na ufafanue viambishi vinavyotumika katika:

(i) Zilizowazuia (al.3)

.....

.....

(ii) Anamfundishia (al.3)

.....

.....

6. Andika sentensi zifuatazo kwa wingi.

Shauri alilonipa lilinitoa kwenye shida. (al.2)

.....

Name Adm No Class No Sign

7. Sahihisha sentensi ifuatayo: (al.2)

Joka aliyeuliwa si wa kawaida.
.....

8. Andika ngeli za nomino zifuatazo. (al.4)

(i) Jipu

(ii) Maabara

(iii) Njaa

(iv) Dagaa

9. Geuza sentensi zifuatazo ziwe katika hali timilifu.

(i) Safari hii imekuwa ndefu (al.2)
.....

(ii) Mwanafunzi alifanya zoezi la Kiswahili (al.2)
.....

10. Eleza maana ya kirai. (al.2)
.....
.....

11. Andika sentensi ifuatayo kwa kutumia kirejeshi amba. (al.2)

Zawadi tulizopata zilinunuliwa Uturuki.
.....
.....

12. Andika kwa ukubwa/wingi. (al.2)

Mbuzi mnene alichinjiwa mgeni.
.....

13. Akifisha sentensi ifuatayo. (al.2)

Maskini mtoto yule atagongwa na gari.
.....

14. Kanusha:

Mama alimwambia sipo alime haraka. (al.2)
.....

Name Adm No..... Class..... No.... Sign...

SEHEMU D – ISIMU JAMII (ALAMA 10)

Eleza mambo matano ambayo sajili ya lugha hutegemea.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

SEHEMU E – FASIHI SIMULIZI (ALAMA 20)

(a) Tofautisha baina ya hekaya na hurafa. (al.5)

.....
.....
.....
.....

(b) Taja sifa tano za hurafa. (al.5)

.....
.....
.....
.....
.....

(c) Eleza majukumu matano ya hadithi (al.10)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....